BOFIT-blogi

Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppasota velloo, eikä kiistoille näy loppua

Kiinan talous | 20.12.2018 | Juuso Kaaresvirta

KIRJOITTAJA

Juuso Kaaresvirta
Vanhempi ekonomisti

Yhdysvaltojen ja Kiinan heinä-syyskuussa 2018 asettamat laajat tuontitullit ovat lyhyellä aikavälillä pikemminkin lisänneet maiden välisen tavarakaupan epätasapainoa kuin korjanneet sitä.

Kiinan vienti on vetänyt kuluvana vuonna vahvasti. Tavaraviennin arvo kasvoi tammi-marraskuussa 13 prosenttia vuotta aiemmasta, ja syys-marraskuun kasvulukemat ovat olleet alkuvuoden kaltaisia. Vienti Yhdysvaltoihin on kasvanut samaa ripeää vauhtia kuin Kiinan koko tavaravienti, marraskuussa jopa muuta vientiä nopeammin. Samalla tuonti Yhdysvalloista on alkanut supistua, ja Kiinan tavarakaupan ylijäämä Yhdysvaltojen kanssa on joka kuukausi kasvanut edellistä kuukautta suuremmaksi. Näyttääkin siltä, että Yhdysvaltojen ja Kiinan heinä-syyskuussa asettamat laajat tuontitullit ovat lyhyellä aikavälillä pikemminkin lisänneet maiden välisen tavarakaupan epätasapainoa kuin korjanneet sitä.

Kuvio 1.

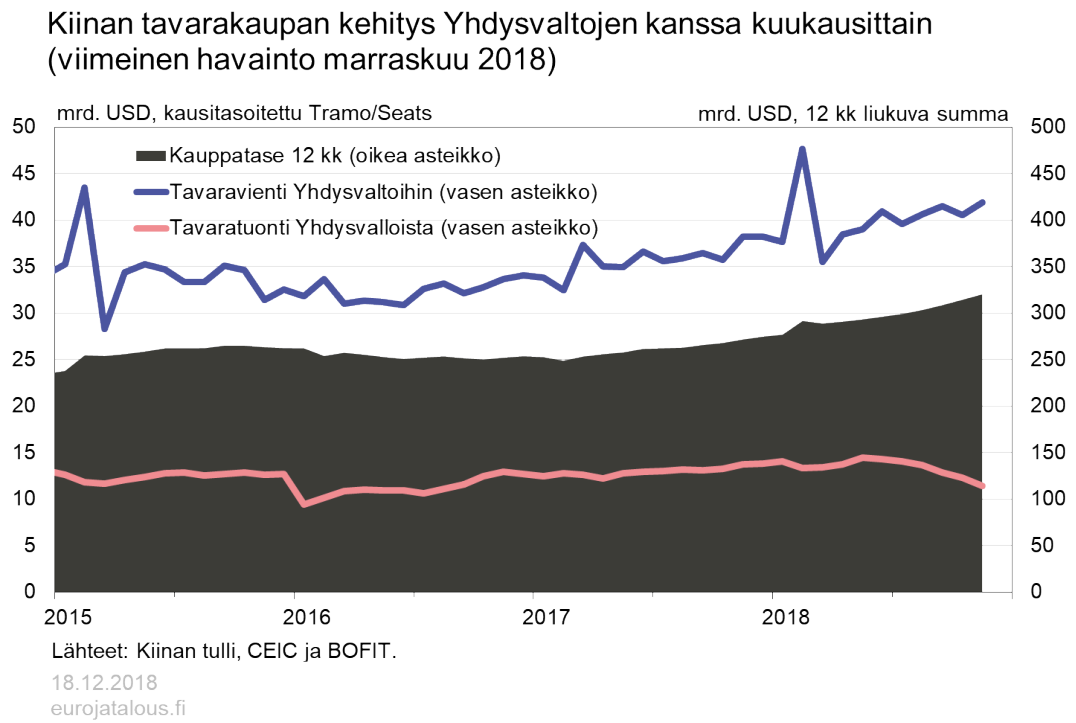

Marraskuu 2018 viimeinen havainto.

Tämä on kuitenkin mitä todennäköisimmin tilapäinen muutosvaiheen ilmiö. Ulkomaankauppaa käyvien yritysten tiedetään varautuvan tuleviin tullien korotuksiin, mikä on lisännyt vientiä Kiinasta Yhdysvaltoihin. Yhdysvaltojen hyödykekohtaiset tuontitilastot osoittavat jo, että niiden tuotteiden tuonti Kiinasta on vähentynyt, joille asetettiin kesällä ensimmäisessä vaiheessa lisätullit. Toisaalta yritykset ovat voineet jonkun verran säätää tuotantoketjujaan tai muokata kauppatavaran tullinimikkeitä välttääkseen korotetut maksut. Myös Yhdysvaltojen talouskasvun odotetaan hidastuvan tulevina vuosina, mikä heikentää osaltaan kiinalaistuotteiden kysynnän kasvua. Lisäksi Kiina on niin suuri valmistaja tehdasteollisuudessa, että muista maista ei välttämättä ole tarjolla nopeasti riittäviä määriä korvaavia tuotteita.

Markkinoilla osapuolten kauppasotaviestintä on vaikuttavat nopeasti, kun yritykset ja sijoittajat huomioivat heti tilanteiden muutokset. Kauppasota ja siihen liittyvä epävarmuus ovatkin heilutelleet pörssikursseja ympäri maailmaa, mikä tullee jatkumaan. Vaikka Kiinan valuuttakurssikehitystä ajavatkin pitkälti maan sisäiset talousongelmat ja korkoeron kaventuminen Yhdysvaltojen kanssa, myös kauppasota on luonut heikentymispainetta juanin kurssiin.

Myös yritykset elävät epävarmuudessa. Vaikka monet vielä odottavat mitä tuleman pitää ja tekevät vasta suunnitelmia, investointeja on jo peruttu tai lykätty, millä on vaikutusta tulevaan

talouskasvuun. Jotkut yritykset ovat siirtämässä tuotantoa Kiinasta muihin maihin, mutta se ei kaikilla toimialoilla ole helppoa. Esimerkiksi autoteollisuudessa puhutaan useiden vuosien prosessista tehtaan siirtämisessä. Kiinassa on hyvin laajat ja kehittyneet alihankintaverkostot, joita ei välttämättä ole muissa maissa tarjolla.

Monissa malliennusteissa juuri epävarmuuden kasvu heikentää eniten tulevaa talouskasvua, ja kärsijänä on koko maailmantalous, mutta etenkin Yhdysvallat ja Kiina. Nykyisillä lisätullitasoilla itse tullien vaikutus BKT:hen jää suhteellisen vähäisiksi.

Kauppasodan perimmäinen syy ei kuitenkaan ole Yhdysvaltojen tavarakaupan vajeessa Kiinan kanssa. Syy on paljon syvempi. Yhdysvallat kokee Kiinan toimivan epäreilusti, rikkovan sitoumuksiaan ja käyttävän nykyisen järjestelmän porsaanreikiä hyväkseen. Maailman toiseksi suurimman talouden ei enää kuuluisi mahtua niistä rei'istä.

On myös epäselvää, minkälaiseksi maaksi Kiina on matkalla. Talousuudistusten ja avautumisen vauhti on hidastunut, ja presidentti Xi Jinpingin aikana valtio ja puolue ovat alkaneet sekaantua yhä enemmän talouteen sekä kiristää otettaan yhteiskunnasta.

Vaikka kauppasodan myötä Kiina on vauhdittanut avautumistaan laskemalla yleisesti tuontitulleja, ja lupaamalla ulkomaisille sijoituksille parempaa kohtelua, kauppasodan todellisiin syihin se ei ole puuttunut. On helppo arvata, että Kiinan ja Yhdysvaltojen välinen kamppailu tulee hallitsemaan otsikoita vuosien ajan.

Ks. 17.12.2018 järjestetyn Kiina-tietoiskun esitykset ja tallenteet.

Asiasanat

BOFIT, kansainvälinen kauppa, kauppasota, Kiina, Yhdysvallat